

vero subsequuntur. s. manifestatio p̄ discussionē nō tūc publicādas. puer. 27. Quō in aqs resplēdent vultus p̄spici entū sic corda hoīuz manifesta sunt prudētibus. (Se cūdo dicit. (Manus cito rē.) Qd̄ dicit eē intelligenduz i nō manifeste bonis: qz s̄lr̄ facta bona quozūdā manifesta sunt. Mat. 5. Videāt opera v̄ra bona z glōrificent patre vestrū rē. Jo. 3. Qui aut̄ facit veritatē venit ad lucez vt manifestent̄ ei⁹ opa rē. (Que aliter se habēt). i. que non sunt manifesta abscondi non possunt: quia Mat. 10. Nihil opertum qd̄ non reueletur: z occultum qd̄ nō sciat̄ rē. quia vel in futuro vel etiam hic omnis iniquitas manifestatur. Et in his non est facilis impositio.

CAPI.

VI.

Quicunq; sunt sub iugo serui: dominos suos omni honore dignos arbitrentur: ne nomē dñi z doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos: nō contentant: quia fratres sunt: sed magis seruiant: qz fideles sunt z dilecti: qz beneficij participes sunt. Hec doce z exhortare. Si qs aliter docet: z non acquiescit sanis sermonibus domini nostri iesu christi: z ei que s̄m pietatem est doctrine: superbus nihil sciens: sed languens circa questiones z pugnas verborum ex quibus oriuntur inuidie: contentiones: blasphemie suspitiones male: conflictationes hominum mente corruptorum: z qz a veritate priuati sunt: existimantius questum esse pietatē. est autem questus magnus pietas cum sufficientia. nihil enim intulimus in hunc mundū. haud dubium: quia nec auferre qd̄ possum⁹. Habentes autem alimēta z quibus tegamur his contenti simus.

Supra apl̄s timotheū instruxit de vsu ciboz z de p̄sonis qbus ecclesia ministrabat alimenta: hic agit de alyis p̄sonis ad populū ecclesie p̄tinētibus. Et p̄mo de p̄sonis infimi status. Sc̄do de p̄sonis maioris stat⁹ ibi. (Diuitibus rē.) Circa primū tria facit: qz p̄mo ponit instructionē de suis. Sc̄do arguit triaz assertionē ibi. (Si qs hz rē.) Tertio monet vt tria vitet z fuer̄ p̄dicta ibi. (Lū at rē.) Itē p̄ma in duas: qz p̄mo ostendit qd̄ sit tenendū. Sc̄do docet hoc eē docēdū ibi. (Hec doce rē.) Itē p̄mo ostendit qualiter se habeant sui ad dños infideles. Sc̄do qualiter se habeāt ad fideles ibi. (Qui aut̄ rē.) Dicit ḡ. Quicunq; sui sunt sub iugo. s. pp̄ seruile additionē q̄ d̄ iugū similitudinariē: qz sicut boues p̄tinent̄ sub iugo: vt nō liceat eis ire quo velint: ita sui sub dño vt non liceat eis qd̄ velint facere. Gala. 5. Nolite itez sub iugo seruitutis contineri. (Omni honore. i. debita reuerētia. Ephe. 6. Serui obedite dñis carnalibus cū omni timore z tremore i simplicitate cordis vestr̄i sicut x̄po rē. Lūius rō ē: ne nomē rē. Si enim dñi infideles seruos suos intuitu fidei rebelles sentirēt dānarent nomē x̄pi: z blasphemarent doctrinaz n̄ram. Ro. 2. Nomē x̄pi p̄ vos blasphemaf. Qui ḡ fideles habēt dños illis obediāt: ne nomē dei rē. Sz quō fidelibus: Qui aut̄ rē. Nō p̄tēnant qd̄ qnq; p̄tingit qñ familiaritas infimis exhibet. s. q̄ erigant̄ in supbia. puer. 30. Per tria mouet terra z quartū nō p̄t̄ sustinere: p̄ seruum cū regnauerit rē. Et huius rō est. s̄m p̄m: qz hoies

in talibus paralogizāt qz si in vno vident se equales credunt qz sint in oibus equales: z nolūt illis in aliq̄ subdit: sicut in ciuilibus: qz ppl̄s nō ē subiectus: credunt qz sint totaliter equales nobilibus. Et sic possēt p̄tingere qz serui vidēt̄ se in aliquo. s. fide equales dñis reputēt se eq̄les simpl̄. Et iō dicit. (Non p̄tēnant rē.) Et ponit tria. Primū ē fidei donū. Un̄ dicit. (Quia fideles sunt.) et B̄ valde magnū ē: qz p̄ fide viuit iust⁹. Itē p̄ eā vincit mundus. Sc̄bz ē dignitas diuine dilectiois: iō dicit. (Dilecti) s. excellentius alyis creaturis: qz adoptant̄ in filios dei. p̄me Jo. 3. Videte qualē charitatē dedit nobis deus p̄r: vt filij dei nominemur z simus rē. Tertiu ē b̄nificiū gr̄e: iō dicit. (Qz b̄nificij participes sunt) s. q̄tum ad sacrum dñi. p̄me cor. 10. Panis quē frangimus nōne cōicatio corporis domini ē. ps. Particeps ego sum omnium timensium te rē. (Hec doce) s. nescientes z exhortare vt impleant scientes. Tit. 2. Hec loquere rē.

Deinde cū dicit (Si qs rē.) Excludit triaz assertionē. Et p̄mo modū false doctrine. Sc̄do radicē ibi. (Superbus rē.) Tertio effectū ei⁹ ibi. (Ex qbus rē.) Si vis scire q̄ doctrina sit erronea: hoc ostendit ex trib⁹. Primo si sit doctrinā ecclesiasticā. Et iō dicit. (Si qs aliter docet) s. qz ego z aly apl̄i: q̄tum ad primum. Gal. 1. Si qs vobis euāgelizauerit p̄ter id qd̄ accepistis anathema sit. Doctrina enī apostolorū z p̄phetarū d̄r̄ canonica: qz ē quasi regula intellectus n̄ri. Et iō nullus aliter d̄z docere. Deu tro. 4. Nō addetis ad verbū qd̄ loquor vobis neq; auferetis ex eo. Apoc. vlti. Si qs appouerit ad hec apponat deus sup̄ illū plagas scriptas in libro isto rē. Quātum ad 2m dicit. (Et nō acq̄scit rē.) Nā dñs iesus venit vt testimoniū p̄hibeat veritati. Jo. 18. In hoc natus sum: z ad B̄ veni in mūdū: vt testimoniū p̄hibeā veritati rē. Et ideo missus ē a patre sicut doctor z magister. i. Mach. 2. Ip̄s audite semp: et ipse erit vobis p̄r rē. Et iō erroneus ē qz cūq; nō acq̄scit s̄monib⁹ eius. i. reg. 18. Quasi peccatum ariolādi ē repugnare: z quasi scelus ydolatrie nolle acq̄scere. Et dicit sanis: qz in x̄pi s̄monibus nihil ē corruptio nis. nihil falsitatis vel puerilitatis: qz sunt s̄mones diuine sapientie. puer. 8. Iusti sunt s̄mones mei: nō est in eis prauū quid: neq; p̄uersum. Recti sunt intelligentib⁹: et eq̄ inueniētibus sciētā. Quātū ad tertiu. puer. 6. Lōserua fili mi p̄cepta p̄ris tui z ne dimittas legē m̄ris tue rē. Un̄ dicit (Et ei q̄ s̄m pietatē ē doctrine) s. ecclesiastice. Hec pietas ē p̄ cultū dei. Tit. 1. Sc̄dm agnitionē veritatis q̄ est s̄m pietatē. Radix aut̄ erroris ē duplex. s. sup̄bie affectus: z defectus intellectus. Quātū ad primū dicit. (Supbus rē.) D̄r̄ aut̄ supbia radix errorū dupliciter. P̄mo qz supbi volūt se itromittere de his ad q̄ nō attingunt: z iō necesse ē qz errēt z deficiant. Esa. 16. Superbia eius z arrogātia ei⁹ z indignatio eius plus q̄ fortitudo eius rē. Itē qz nolūt intellectū alteri subycere: s̄z inuitū sue prudētie: z iō nolūt obedire scripture sacre. Lōtra hoc d̄r̄. puer. 3. Ne innitaris prudentie tue. puerb. 11. Ubi humilitas ibi sapiētia. Itē defectus intellect⁹. Ubi sciēdū ē: qz sicut in corpore sanitas ē qdam equalitas humorū: ita veritas ē qdā equalitas in intellectu: qz veritas ē adequatio rei z intellectus. Un̄ sicut ifirmus qñ nō hz equalitatē cōplexiois ad modica tria accidētia ledit: sic i intellectu: qñ hō nō fundat̄ i veritate: nec hz virtutes p̄ quā possit iudicare veritates a q̄libet qōnis difficultate icidit i errorē. Un̄ dicit (Lāguēs circa qōnes rē.) Sap. 9. Nō ifirmus z exigui t̄pis z minor ad intellectū iudicij z legū rē. Sicut dicit boetius: ita se hz intellect⁹ ad rōnem: sicut circulus ad cētrū. Rō. n. discurre p̄siderādo actus ac defect⁹: z habitudinē yni⁹ rei ad aliā. Et nisi resoluat

vsq; ad intellectū veritatis: vana est rō. Un̄ qñ accipit veri-
tate rei hz eaz quasi cētrū. Quidā aut̄ discurrūt r nō attin-
gunt. z. **Thi. 3.** Semp discētes r nunq; ad sciam veritatis
pueniētes rē. Et iō dicit circa qōnes. i. nō pueniētes ad ip̄s
centrus. Et dicit qōnes. qz in aligbus dubitationē facit ex
parte rei: in aligbus ex pre vboz r nominū. Et iō dicit qō-
nes q̄tum ad p̄mū. s. de rebus. supra. z. Que qōnes p̄stant
magis q̄ edificationē dei q̄ est in fide rē. Quātū ad 2^m dicit.
Pugnas vboz. puer. 19. Qui tm̄ vba sectat̄ nihil hēbit rē.
Et dicit. Pugnas vboz: qz de hac qōne fit dissensio ex ver-
bis tm̄ orta: qz dñs dicit. Joā. 8. Si fili⁹ vos liberauerit v̄e
liberi eritis rē. r **Mat. 17.** Ergo liberi sunt filij. Ex quo vo-
lebāt q̄ oēs catholici filij dī eēt r filij liberi. Sz ē pugna
vboz: qz dñs loquit̄r ibi de libertate sp̄iali non de carnali.

Deide cū dicit. (Ex qbus rē.) Ponit effectus erroris. Et
p̄mo ponit ip̄m effectū. Sc̄do manifestat quedā que dixit
rat̄ ibi. (Est aut̄ questus rē.) Itē p̄mo ostēdit que mala ser-
uant̄ ex falsa doctrina. Sc̄do in qbus ibi. (Noiūm men-
te rē.) Inter mala vō que ponit. quedaz sunt itus in corde
quedā exterius. Interi⁹ sunt inordinati motus respectu bo-
ni vel respectu mali. Respectu boni ē inuidia q̄ est tristitia
de bono alieno. Un̄ dicit. Inuidie rē. Qd̄ pōt̄ itelligi v̄l in
pposito vel v̄l: qz cū alig laborant nō ad veritatē sz solū
modo ad vba. nō vidēt si aligs p̄ualet. Job. 5. Paruulū oc-
cidit inuidia. Itē in p̄posito: qz si serui habent̄ vt liberi r nō
subditi dñi inuidebūt r volebūt suos sibi equari. Ex inui-
dia vō homo isurgit cōtra p̄ximū cui inuidet. Et hoc ē cō-
tentio. puer. 20. Donor est homini q̄ se separat a cōtēntioni-
bus rē. Itē cōtra deū. r hoc est blasphemia. z. **Pe. 2.** Que
ignorāt blasphemātes rē. Resp̄cū vō mali ē suspicio. Un̄
dicit. Suspitōes male. s. dñoz aduersus xp̄ianos quasi li-
bertatem ad lucrū fingerimus. Vel q̄ solū tota doctrina
xp̄iana eēt iuenta vt serui fierēt liberi. **Eccl̄ci. 3.** Multos
supplantant̄ suspicio illoz r in vanitate detinuit̄ sensus il-
loz rē. Et ex istis sequunt̄ cōsultatiōes aduersus fideles.
Heb. 13. Facta est rixa inter pastores gregum abraaz r loth.
Sz hoc nō est in cordibus oīum sz quozūdā. Et ponit tres
eoz cōditiones. quaz p̄ma p̄tinet ad defectū luminis nā-
lis. Sc̄da ad defectū cognitiōis. Tertia ad vitii inordina-
te affectiōis. Quātū ad p̄mū dicit. Noiūm mēte corrupto-
ruz. i. rōne ēt nāli q̄ habēt p̄uersum iudiciū. ps. Corrupti
sunt r abominabiles facti sunt rē. Quātū ad sc̄dm dicit.
Veritate. s. cognitiōis eius p̄uati sunt. **Osee. 4.** Nō est ve-
ritas r nō est misericordia: r nō sciētia dei in terra rē. Quā-
tū ad tertiū dicit. Existimatiū rē. i. q̄ cultus dei ordinetur
ad questū r acquisitionē diuitiaz. **Sap. 15.** Existimauerūt
lusum esse vitam nostram r cōuersationem vite composi-
tam ad lucrū r oportere v̄ndecūq; etiaz ex malo acquire-
re. Domines ergo h̄i qui hoc credunt defacili p̄temnūt r
incidunt in mala predicta.

Deide cū dicit. (Est aut̄ rē.) Probat vltimo dictuz. scz
questum esse pietatē. Et p̄mo ostēdit quomodo pietas hz
se ad questuz. Sc̄do ostēdit q̄ nō cōsistit in questu diuitia-
rū exteriorū ibi. (Nā qui volunt rē.) Itē p̄mo ostēdit p̄mū.
Sc̄do rōne assignat̄ ibi. (Nihil enī rē.) Dicit ḡ. Isti dicūt
questū eē pietatē: sz ego dico q̄ pietas est questus: sz illarū
diuitiarū que dant̄ sufficiētia. Et hoc cōsistit in duob⁹. In
vno p̄ncipalr. s. pietate q̄ ordinat̄ alia in deū r p̄ximuz. Et
hec sunt vtutes r dona gr̄e. **Sap. 7.** Infinitus ē thesaurus
hoib⁹: quo q̄ vsi sūt p̄cipes facti sunt amicitie dei rē. Se-
cūdo in sustētatiōe vite. Un̄ dicit. Lū sufficiētia. i. in his que
sunt necia ad vitā. **Mat. 6.** Querite p̄mū regnū dei r iusti-
ciā eius rē. supra. 4. Pietas ad oīa vtilis est.

Deinde cū dicit. (Nihil enī rē.) Assignat rōnem huius.
Et p̄mo ex humana p̄ditōe. Sc̄do ex eius necessitate ibi.

(Habētes rē.) Cōditionē aut̄ ponit q̄tum ad duo. s. q̄tum
ad p̄ncipiū: qz nihil intulimus rē. Quasi dicat. Sufficit ne-
cessitas nō supfluitas: qz nihil intulimus in hūc mūdū. Job
p̄. Nudus egressus sūz de vtero m̄ris mee rē. Itē q̄tum ad
finē: qz nihil auferem⁹. ps. Dormierūt somnū suuz: r nihil
iuenierunt oēs viri diuitiaz in manibus suis. Job. 27. Di-
ues cū dormierit nihil secū afferet. apiet oculos suos r ni-
hil inueniet rē. **Eccl̄s. 5.** Quō venit sic reuertet̄ rē. Quātū
ad necitatē: qz hec bona sunt pp̄ necitatē: r idiget hō d̄ ite-
riora p̄sumētia: r hec sūt alimēta: r d̄ exteriora corrupētia:
r sic idiget hō tegumētis vestiū r domoz. **Deb. vlti.** Sint
mores sine auaricia cōtenti. p̄ntibus rē. **Eccl̄. 29.** Initiū vi-
te hois aq̄ r panis r vestiū r dom⁹ p̄tegēs turpitudinē.

Lectio.

II.

Nam qui volunt diuites fieri: incidūt
in tētationem r in laqueum dyaboli:
r desideria multa inutilia r nocua q̄
mergunt homines in interituz r per-
ditionem. Radix enim oīum malozū

est cupiditas: quā quidaz appetētes errauerūt
a fide r inseruerūt se doloribus multis. Tu au-
tez o homo dei hec fuge. Sectare vō iusticiā:
pietatem: fidē: c̄baritatem: patientiaz: mansue-
tudinē. Certa bonum certamen fidei apprehē-
de vitam eternam: in qua vocatus es r confes-
sus bonam confessionē coraz multis testibus.
Precipio tibi coram deo qui iustificat omnia
r christo iesu qui testimoniū reddidit sub pon-
ticio pilato ponam confessionem: vt serues man-
datum sine macula irreprensibile vsq; in ad-
uentum dñi nostri iesu christi.

**Supra ostēdit apostolus qd̄ sit questus christianis expe-
diens qz pietas cum sufficientia: hic ostēdit q̄ querētes su-
perfluum questū diuitiaz incurrūt damna multa. Et p̄-
mo ostēdit mala que sequunt̄ ex inordinato appetitu diui-
tiaz. Sc̄do assignat rōnez ibi. (Radix enī rē.) Mala aut̄
que sequunt̄ sunt duplicia. Quedā enī oriunt̄ ex hoste ex-
teriori. qd̄a vero a p̄cupiscētia interiori ibi. (Desideria rē.)
Dicit ḡ simus p̄tēti alimētis rē. qz q̄ volūt rē. Et nō ad ne-
cessitatē: sz ad abūdantiā diuitiaz icidūt rē. **Eccl̄ci. 10.** Ni-
hil ē iniquū q̄ amare pecuniā rē. **Eccl̄s. 5.** Qui amat diui-
tias fruct⁹ nō capiet̄ ex eis. rē. Et ponit duo. s. tētatiōes r la-
queū: qz p̄ tētāt̄ iqtū diuitie alliciūt r iducūt ad aliq̄ p̄cā.
p̄ **Theb. 3.** Ne forte tētauerit vos q̄ tētāt rē. p̄ **Cor. 10.** Tē-
tatio vos nō apphēdat nisi hūana rē. Et laqueū: qz diuitie
sunt nō h̄ntib⁹ ad tētationē: h̄ntibus in laqueū: qz nō liben-
ter reddūt eas q̄s auferūt. puer. 21. Qui cōgregat thesau-
ros lingua mēdacy van⁹ r excors est rē. Ex pte iterozi po-
nit tria mala. P̄mo q̄ icidit in desideria multa. Perfectio
enī hois est q̄ cor eius cōgreget̄ in vnū: qz q̄to aliqd̄ ē ma-
gis vnū: tāto est deo similius q̄ vere vnus ē. ps. Unā petū
a dño rē. Sz p̄tra hoc patit̄ querēs diuitias: qz cor ei⁹ tra-
hit̄ ad diuersa. **Osee. 10.** Diuisus ē cor eoz nūc iteribūt rē.
Et h̄ iō qz vbi ē thesaur⁹ tu⁹ rē. **Mat. 6.** Itē sunt inutilia h̄s
desideria multipliciter. P̄mo quia inutilia sunt sp̄itua-
liter: quia diuitie non ducunt ad beatitudinem. **Sapiē. 5.**
Quid nobis profuit superbia. aut quid diuitiarum iactan-
tia contulit nobis rē. **Eccl̄s. 5.** Qui amat diuitias fructus
non capiet̄ ex eis rē. Item temporaliter. quia non dant qd̄
promittunt. **Eccl̄s. 6.** Est aliud maluz quod vidi sub sole:
r quidem frequens apud homines vir cui dedit deus di-**

Ad thimotheum I.

uitias et subas et honore: et nihil deest aie eius ex omnibus que desiderat: nec tribuit ei potestatem deus ut comedat ex eo: sed extraneus homo deuorabit illud etc. Tertio sunt nocua. Eccles. 5. Diuitie conseruate in malum domini sui etc. Et ostendit quod sunt nocue: quia mergunt in iteritum. scilicet in peritiam. Propter diuitias multi perierunt. Item in futuro. Unde dicit. Et perditione. Act. 8. Pecunia tua tecum sit in perditione. Uel utrumque refertur ad spirituale damnum. Interitum. id est mortem eternam. Ro. 9. Sustinuit in multa patientia uasa ire apta in iteritum etc. Et perditione. id est penas eternas que deus dicit propter penam damni: quia sunt quasi perditioni damnati. dum non possunt redire in domum suam. scilicet eternitatis. Job. 21. In die perditionis fertur malus et ad diem furoris ducetur.

Deinde cum dicit. Radix etc. Ostenditur ratio huius. et habet ex duobus. scilicet ex natura cupiditatis et experientia ibi. Quam quidam etc. Dicitur quod in tentatione. Quare? Quia radix omnium malorum etc. Ubi notandum est quod sunt quosdam cupiditas sumit tripliciter. Quandoque pro auaricia sunt quod est spirituale peccatum. scilicet inordinatus amor habendi diuitias. Quandoque put est genus peccatorum omnium sunt quod importat inordinatum appetitum rei temporalis: et hoc includit in omni peccato: quia est conuersio ad bonum commutabile. Sed sic non est radix sed genus omnium. Tertio modo put est quedam inordinatio animi ad cupiendum bona temporalia inordinata: et hec est habituale tentationis peccatum et non in actu: sed est quedam radix omnium peccatorum. Et dicitur cupiditas radix: et superbia inuitus. Ecc. 10. inuitus omnis peccati est superbia etc. quia superbia dicit corruptionem animi ad recedendum a deo. Arbor autem a radice habet alimentum: et sic peccatum ex parte conuersionis ad bonum commutabile sumit nutrimentum. Sed credo quod loquitur de cupiditate sunt quod est spirituale peccatum. Unde dicit quod uoluit diuites fieri etc. Et hec est inordinatus amor pecuniarum. Et ideo dico quod auaricia est radix omnium. Dicit enim peccata consistunt in appetitu. et ideo origo peccatorum est sunt quod origine appetibilium. Origine appetibilium peccati est ex fine. Et ideo quod aliquid peccatum habet finem magis desiderabilem tanto est peius. Finis autem alicuius peccati est desiderabilis propter duo. scilicet propter seipsum. et hec est excellentia: quia ad hoc homo bonum illud uult ut excellat. Et hec est superbia: et ideo superbia est inuitus omnium peccatorum. Item propter aliud et hoc est quod ad omnia ualet: et habet sunt diuitie: quia propter hoc credunt se habere omnia. Ex ista parte auaricia est radix omnium malorum.

Deinde cum dicit. Quam quidam etc. Ostendit idem per experientiam et dicit. Appetentes: quia quanto magis habent diuitie. tanto magis desiderantur. Eccles. 5. Auarus non implebitur pecunia. Et inuidunt primo in danum spirituale. Unde dicit. Errauerunt a fide. Luitus etc. quia per sanam doctrinam fidei prohibent multa illicita lucra a quibus desistere nolunt: et inueniunt sibi alias doctrinas ubi eis sit spes salutis. Et hoc spiritualiter faciunt usurarij. Secundo quia inseruerunt se doloribus multis et in peritiam: quia sollicitudo in acquirendo: timor in possidendo: dolor in amittendo. Job. 20. Luitus satiatus fuerit diuitijs artabit. estuabit et omnis dolor irruet in eum etc. Et multo magis in futuro.

Deinde cum dicit. Tu autem etc. Monet ad sequendum sanam doctrinam et uitandam malam. Et primo exponit vias quas sequatur. Secundo alligat eum inductione precepti ibi. Precipio etc. Item primo hortatur ad uitandum peccata predicta. Secundo ostendit quid agat ibi. Sectare uero etc. Et quia seruus dicitur imitari dominum suum: quia ut dicitur Ecc. 10. Secundum iudicium populi sic et ministri eius. ideo dicit. O homo dei. Quasi dicat. Tu deditus seruituti dei. ps. Ego seruus tuus. ps. Jo. 2. Qui dicit se in illo manere dicitur sicut ille ambulauit et ipse ambulare. Si igitur tu es homo dei: debes facere sicut christus fecit. Qui ut habet Jo. 6. Surgit cum eum uolebat facere regem. Heb. 12. Qui propositio sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta etc. Ergo et tu fuge. ps. Elongauit fugies. Quid ergo faciet? Ad duo hortatur.

primo scilicet ad sectandum arma spiritualia. Secundo ad certandum in eis ibi. Terta bonus etc. Arma autem spiritualia aut sunt ad faciendum bonum: aut ad malum tolerandum. Primum autem est uel in comparatione ad primum cui per duo ordinamur. scilicet per iusticiam et pietatem seu misericordiam: quia primum sine secundo est seueritas. secundum sine primo est remissio. Quantum ad primum dicit. Sectare iusticiam que competit prelati. Sap. primo. Diligite iusticias qui iudicatis terram etc. Item quantum ad secundum dicit. Pietatem. id est misericordiam. puer. 20. Misericordia et iusticia custodiunt regem et roboratur clementia thronus eius. In comparatione autem ad deum primum est quod proficit intellectus fides. Heb. 11. Sine fide impossibile est placere deo etc. Secundum affectum est charitas. ps. Jo. 4. Qui manet in charitate in deo manet et deus in eo. Ad sustinenda mala sunt due uirtutes. scilicet patientia et mansuetudo: quia homo in malo duas passiones inordinatas incurrit. scilicet tristitiam inordinatam: et iram que est ex ea. Et ideo patientia est contra immoderatam tristitiam. Luc. 21. In patientia uestra possidebitis animas uestras etc. Deinde inducit eum ad debitum certamen. Et primo qualiter certet. Secundo inducit rationem in quantum milites dupliciter pugnant. scilicet quandoque ad defendendum quod habet. quandoque ad acquirendum non habita. et hoc iminet sanctis. primum ut custodiant habitata. scilicet fidem et uirtutes. Et ideo dicit. Fidei. id est pro fide custodienda. Ecc. 4. Usque ad mortem certa per iusticiam etc. Uel fidei. ut per fidem uites peccata. ps. Jo. 1. Uel. Hec est uictoria que uincit mundum fides uestra etc. Uel fidei. id est ut alios ad eam uertas. Et dicit bonum. id est legitimum certamen. ps. Cor. 9. Omnis qui in agone contendit ab omnibus se abstinet. Tunc est bonum quando abstinet se ab omnibus impedimentis. 2. Thim. 4. Bonum certamen certant etc. Secundo certant ad acquirendum quod non habet. Et hec est uita eterna que acquiritur per pugnam. Mat. 23. Regnum celorum uim patitur: et uolenti rapiunt illud. Et ideo dicit. Apprehende. scilicet quasi tenens tuo certamine uincas. uel certes certamen fidei. Et quo premio: Ut apprehendas uitam eternam. ps. Cor. 9. Nos autem incorruptas.

Deinde cum dicit. In qua uocatus es etc. Rationem ponit huius dicti. Apprehende etc. Et primo respondet secundo. quasi dicat. Dicitis quod debeo apprehendere sed non possis. Immo potes: quia debetur tibi de iure: quia uocatus es in causa deo et a rege illius regni. Et ideo debes coronari potissime. ps. Pe. 2. De tenebris uos uocauit in admirabile lumen suum. Secundo respondet primo. Quasi dicat. Terta bonum certamen. quia dedisti iuramentum intelligentie: et ideo non licet tibi repugnare. Tu autem confessus es etc. Id est in consecratione bonum certamen professus es. Unde dicit. Bonam confessionem confessionis. quando ordinatus es in episcopatum. ps. Cor. 9. Nam si non euangelicauero etc. usque. Dispensatio credita est mihi etc. Uel confessionem bonam. scilicet predicatio fidei ut eam serues.

Deinde cum dicit. Precipio etc. Obligat eum ad predicta ex precepto quod primo ponit. Secundo manifestat quedam dicta ibi. Quae sunt etc. In precepto autem primo testes inducit. Secundo commendat preceptum. Tertio ostendit quod diu seruet preceptum. Testes inducit deus patrem et dominum nostrum iesum christum. Dicit ergo. Te monui: sed ne credas quod liceat tibi aliter facere precipio tibi: sicut tu debes precipere subditis tuis coram deo. Ad duo induxit rat apprehende in quantum et confessus es. Et ideo inducit actores uite qui uiuificat omnia. Dicit autem deo qui est tota trinitas qui est actor uite. Item hominem christum qui confessus est se esse filium dei quod est bona confessio fidei nostre. Item commendat mandatum: quia in se iustum et rectum et irreprehensibile ab alijs. Job. 6. Non inuenietis in lingua mea iniquitatem. Et quod dicit est seruandum: Usque in aduentum domini ly usque dicit finem inuenietis. id est ut per obseruantiam huius mandati ordines te ad aduentum. Usque ad mortem tuam: quia qualis eris in illa: talis inuenieris tunc.

Matt. 24. Qui perseverauerit usque in finem etc.

Lectio.

III.

Quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens. rex regum et dominus dominarum: qui solus habet immortalitatem et lucem habitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit: sed nec videre potest: cui honor et imperium sempiternum. Amen.

Supra apud prophetam per prophetam thimotheo precepit ut seruet predicta usque ad aduentum christi. et ideo agit hoc de christi aduentu de quo tria manifestat. Primo quod erit tempore congruo. Secundo quod manifestus erit. Tertio ostendit actorem aduentus. Quatum ad primum dicit. Quem suis temporibus ostendet. per Petrum. Vlt. Venient in nouissimis diebus in deceptioe illusores etc. Et ideo vult ostendere quod si videatur aduentus tardari: tamen suo tempore ostendet. Eccles. 3. Dia tempus habet. Eccles. 8. Omni negotio tempus est et opportunitas etc. Logruum tempus est finis mundi: quod illud tempus est tempus messis et collectiois fructus. Et ideo oportet quod veniat in fine. Quatum ad secundum dicit. Ostendet. id est manifestabit. Licet enim sit visibilis quantum ad carnem: tamen virtus eius est abscondita: sed tunc etiam diuinitas eius erit manifesta sanctis. reprobi vero solum videbunt gloriam carnis. Sed quantum ad tertium dicit quod ostendet eum deus trinitas. Et circa hoc duo facit: quod primo describit aduentum christi. Secundo in eius commendatione primum laudat eum ibi. (Cui honor etc.) Item circa primum tria facit. Primo actorem aduentus describit ex perfecta operatione. Secundo ex singulari parte. Tertio ex incomprehensibilitate nature. Primum cum dicit. Beatus. Beatitudo enim est operatio perfecta que est supreme virtutis operatiue optime disposita. Et hec est beatitudo nostra. Dei autem beatitudo est qua cognoscit se. Si enim se non cognosceret deus non esset beatus. Gregorius. Deus dum seipso proficitur perfecte gloriosus est. Et ueniens actorem huius aduentus dicit quod beatus est: quod ad hoc est aduentus christi ut nos deducat ad beatitudinem. Tob. 13. Beatus si fuerint reliquie seminis mei ad videndum claritatem hierusalem etc. Quatum ad secundum dicit. Solus potens. per. Potens es domine etc. Sed quare dicit solus: Nunquid non omnia habet potentiam: imo: sed per participationes: sed solus deus a se essentialiter. Unde dicit. Rex regum etc. Ambrosius. Dominus est nomen potestatis et rex filii. Qui habet dominum et regem supra se est subiectus patri: et talis non est potens a se sed ab alio. Si ergo christus est rex regum etc. necesse est quod solus habeat potentiam non ab alio: sed omnes ab eo. Et designat duplex potentia dei. scilicet gubernatiua mundi cuius dicit. Rex regum quasi a regimine dicta. puer. 20. Rex qui sedet in solio iudicij dissipat omne malum intuitu suo. Item potentia creandi cum dicit. Dominus dominantium. per. Scitote quoniam dominus ipse est deus ipse fecit nos etc. Apoc. 19. Et habebat in vestimento et in femore suo scriptum. Rex regum et dominus dominantium etc. Quatum ad tertium dicit. Qui solus habet immortalitatem et lucem habitat inaccessibilem. Incomprehensibilitas dei ex duobus patet. Primo quod transcendit gradum in creaturis est comprehensibile. Secundo quod hoc ipsum quod deus est: omnium comprehensione excedit. Primum cum dicit. Solus. In qualibet enim mutatione est quedam corruptio: quod omne quod mutatur in quantum habet desinit esse tale. Illud ergo proprie et vere est incorruptibile quod penitus est imutabile. Quelibet autem creatura in se considerata habet aliquam mutationem vel mutabilitatem. deus autem est omnino imutabilis. Sed si aliqua creatura est imutabilis. hoc conuenit ei ex dono gratie. Et ex hoc ostenditur quod natura dei transcendit omnem quod est in natura creata. supra primo. Regi seculorum immortali etc. Quatum ad secundum dicit. Lux in sensibilibus est principium videndi. unde illud quo aliquid cognosci

tur quocumque modo dicitur lux. Unum quodque autem cognoscitur per suam formam et secundum quod est actu. Unum quantum habet de forma et actu: tantum habet de luce. Res ergo que sunt actus quidam: sed non purus lucetia sunt sed non lux. Sed diuina essentia que est actus purus est ipsa lux. Io. p. Non erat ille lux etc. Deus autem habitat apud se: et hec lux est inaccessibilis. id est non visibilis oculo carnis: sed intelligibilis. Et tamen nullus intellectus creatus potest ad eum accedere. Notandum est tamen quod dupliciter potest intellectus accedere ad cognitionem nature alicuius. scilicet ut cognoscat et ut comprehendat. Ad comprehendendum autem deum impossibile est intellectum peruenire: quod sic cognosceret deum ut cognoscibilis est. deus autem perfecte cognoscibilis est quantum habet de entitate et luce. hec autem sunt infinita. ergo est infinite cognoscibilis. Virtus autem intellectus creati est finita. Et ideo etiam intellectus christi non comprehendit deum. Sed alius modus est cognoscendi deum. scilicet attendendo deum. Et secundum hoc nullus intellectus creatus per propria naturalia attingit ad cognoscendum id quod est deus. Et ratio huius est: quod nulla potentia potest in aliquid altius suo obiecto: sicut visus ad altius colore. proprium autem obiectum intellectus est quod est. unde quod superat quod est excedit proportionem omnis intellectus. In deo autem non est aliud esse et quoditas eius. Quod ergo cognoscibilis est ergo accedamus ad eum cognoscendum: hic per gratiam et in futuro gloriam. per. Accedite ad eum et illuminamini etc. Sed qualiter deus habitat lucem inaccessibilem: et in. per. Nubes et caligo in circuitu eius. Exod. 19. Moyses accessit ad caliginem in qua erat deus. Respondet Dionysius. Dis caligo est inaccessibile lumine. Est ergo idem quod hic lumine et ibi caligo: sed caligo est in quantum non videt: lumine vero in quantum videt. Sed aliquid est inuisibile dupliciter. Uno modo propter se. sicut opaca. Alio modo propter excedentiam eius: sicut sol ab oculo noctue. Sic quedam sunt nobis non conspicua propter defectum sui esse: et quedam propter excedentiam eius et sic deus nobis quodammodo inaccessibilis est. Quod nemo etc. Si intelligatur de comprehensione sic absolute verum est: etiam de angelis: quia solus deus comprehendit se. Si autem de visione qua attingitur: sic intelligitur tripliciter. Uno modo nemo vidit oculo corporali. Alio modo secundum essentiam oculo mentis viuens in carne nisi christus. Exod. 33. Non videbit me homo et uiuet. Tertio modo nemo vidit quid est deus per seipsum. Matth. 11. Nemo nouit patrem etc. Matth. 16. Caro et sanguis non reuelauit tibi etc. Deinde de presumptis in laudem dei dicit. Cui est honor etc. Et ponit tria. Primum pertinet ad reuerentie exhibitionem dicens. Honor. qui est exhibitio reuerentie. Malach. primo. Si ego pater ubi est honor meus etc. Secundum ad refulgentiam bonitatis eius cum dicit. Gloria que est clara cuius laude noticia que refulget in noticijs hominum et angelorum. Esa. 42. Gloriam meam alteri non dabo etc. Tertio ad gubernationem cum dicit. Imperium sempiternum.

Lectio.

III.

In diebus huius seculi precipere non sublime sapere: neque sperare in incerto diuitiarum: sed in deo uiuo qui prestat nobis omnia abunde ad fruendum: bene agere: diuites fieri in bonis operibus. facile tribuere. communicare. thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum ut apprehendant bonam vitam. Quod thimothee depositum custodi deuitans phantas vocum nouitates. et oppositas falsi nominis scientie. quam quidam permittentes circa fidem exciderunt. Sera tecum. Amen.

Supra egit de instructioe personarum infimi status: hic redit

Ad thimotheum II.

ad mām suam et instruit euz ad instruēdū diuites. Et pmo fa-
cit hoc. Scdo agit de instructiōe thimothei ibi. (O thimo-
thee etc.) Et semp qm̄ instruit eum ad instructionē alioz mo-
net vt nō negligat se. Et circa p̄mū pmo excludit vitia que
solēt in diuitibus abūdare. Scdo iducit ad bona ibi. (Be-
ne agere etc.) Itē circa p̄mū pmo pponit vitia que solēt eē
in diuitibus. Scdo excludit hec: reddendo rōnez hui⁹ ibi.
(In incerto etc.) Dicit ḡ. Diuitibus etc. Diuitie abundātiā
importāt. Est aut abundātia spūaliuz et he sunt v̄e diuitie.
Esa. 33. Diuitie salutis sapiā et scia timor dñi ip̄e est thesau-
rus eius etc. Quedam corpales et he non sunt v̄e diuitie: qz
nō sufficiūt. Et ideo dicit euz quadā diminiutiōe huius secu-
li. Baruch. 3. Qui argētū et aurū in quo cōfidūt hoies the-
saurizant etc. Dis ḡ p̄cipe. Quādo de seruis egit nō posuit
p̄ceptum: qz hoc est virtus q̄ hō v̄taf auctate ad maiores
nō ad minores. Et iō dicit. Nō dimittas p̄pter diuitias et
p̄pter statū eoz qn̄ p̄cipias. Et quid d̄z p̄cipere: Nō subli-
me sapere. i. nō sentire aliqd̄ excelsū de se. Nunqd̄ hoc ē
malū: Respōdeo. Pōt reddi maluz ex duobus. P̄mo si
sublime sapit de se p̄pter ea q̄ nō habēt excellētiā verā. Et
hoc est si in rebus tēporalibus. vñ qui p̄pter exteriorē ex-
cellētiā sublime sapit de se iordinate sapit: et ē superbia. Et
tñ carnales nō aliā sublimitatē curant nisi istam: et hec ac-
quiri pōt p̄ diuitias. Eccles. 10. Pecunie obediūt oia. Un-
de qz diuites h̄s hec habēt ianiter extollunt. Itē alio mo-
do: qz sunt quedā que habent sublimitatē: sicut dona spūa-
lia. Ecc. 1. 25. Quā magnus est qui iuenit sapiāz et sciam etc.
In his enī aliquis pōt iordinate sapere sublimitatē nō ex
natura donoz: s̄z vel attribuēdo sibi qd̄ non h̄z. Uel nō re-
cognoscēdo a deo ea que h̄z. Uñ in p̄mis est iordinatio p̄-
pter defectū rerū. In sc̄dis p̄pter inordinationē affectus.
Scdm̄ vitiiū in diuitibus ē spes mūdanoz. Uñ dicit. Neqz
sperare etc. Job. 31. Si putauī aux̄ robur meū et obrigo dixi
fiducia mea etc. puer. 10. Suba diuitū v̄bs fortitudis ei⁹.
(Deide cū dicit. In incerto etc.) Assignat rōnez monitiōis.
In eo enī sperat aliquis vñ credit auxiliuz h̄re. Auxiliū
enī habet a forti: sed diuitie sunt fragiles et inestimabiles.
Mat. 6. Nolite thesaurizare etc. S̄z in deo vbi est v̄a spes
ponēda. Jere. 17. Btūs vir qui cōfidit in dño et erit dñs fi-
ducia eius. Jac. 1. Dat oibus affluenter. S̄z hoc quod dicit.
Abunde ad fruēdū dupl̄r pōt exponi. Uno mō vt fruitio
sumat̄ p̄ gaudio. et hoc modo ē etiā in corpālibus. Uel vt
p̄ hec pueniamus ad fruitionē dei.
(Deide cū dicit. Bene agere etc.) Monet ad operādū
bonū. Qui aut̄ habent affectū ad diuitias. p̄mo nitunt̄ ad
acquirēdū nō habitas. Scdo vt vtant̄ habitas. Tertio vt
ad finē diuitiarū pueniāt. Dec tria monet hic apl̄s p̄mo
vt acgrāt spūales diuitias quas nō habēt. Et iō dicit. Be-
ne agere etc. Esa. 1. Discite bene facere etc. Quātuz ad scdm̄
sciēdū est q̄ duplex est vsus diuitiarū. Unus est tenere et
alius est dare: s̄z p̄ncipalis ē dare. Et iō ista duo ponit. pri-
mo vt dent. Uñ dicit. Facile tribuere. i. sine grauitate cor-
dis iteri⁹. 2. Cor. 9. Nō ex tristitia aut ex necitate etc. Et si-
ne tarditate. puer. 3. Ne dicas amico tuo. vade et reuerte-
re et cras dabo tibi cū statiz possis dare. Job. 31. Si oculos
vidue expectare feci. Scdo vt custodiat nō qd̄ tñ ad suā
vtilitatē s̄z ad qd̄dam cōe. Unde dicit. ad cōmunicandū. i.
habere eas sicut cōes. Ro. 12. Necessitatibus sanctorū cō-
municantes. Quātū ad tertiū vt ad finē thesauricādī pue-
niant. iō dicit. Thesaurizare etc. Thesaurus spūalis est cō-
gregatio meritoz q̄ sunt fundamētū futuri edificij qd̄ no-
bis p̄paratur in celo: qz tota p̄paratio future gl̄ie est p̄ me-
rita que acgrimus per gr̄az que est p̄ncipiū merēdi. Mat.
6. Thesaurizate vobis thesauros in celo: vbi neqz tinea etc.
p̄ Cor. 9. Sic currite vt comprehendatis.

(Deide cū dicit. O thimothee etc.) Instruit ip̄m thimo-
theum. Et pmo vt bona conseruet. Scdo vt mala deuiter
ibi. (Deuitas etc.) Dicit ḡ. O thimothee depositū custodi.
Depositū hois est omne bonū quod h̄z quilibz quod sibi cō-
missum est a deo vt cōseruet et multiplicet. Ecc. 1. 7. H̄ram
hois quasi pupillā cōseruabit. p̄ Cor. 15. Et gr̄a eius in me
vacua non fuit. Et sic dicit ei vt depositū custodiat. i. vt se
in gr̄a dei cōseruet et multiplicet. Qui enī abscondit talen-
tum puniē. Et sp̄aliter prelati habēt deposituz. s. curā p̄ri-
moz et fideliiū. Jo. vlt. Pasce oues meas. Deb. vlti. Ip̄s p̄-
uigilāt q̄si rōne reddituri p̄ animabus vestris etc. Thi.
p̄mo. Bonū depositū custodi. Itē q̄ mala vitet: p̄cipue ibi
la q̄ sunt nata coinquinare fidē. cui⁹ rō est: qz sic p̄nceps se-
cularis ponit ad custodiendā vnitatē regni: ita spūalis ad
seruandā vnitatē spūalē. Pax aut̄ regni p̄sistit in iusticia.
et iō ille ordinaf ad iusticiā. Sed vnitatis ecclie est in fide. et
iō p̄ncipalr monet ad custodiam fidei. Luc. 22. Ego roga-
ui p̄ te vt nō deficiat fides tua etc. Similr aut̄ posset corū
pi fides p̄ fallaciā sicut etiā quelibz scia. S̄z sic d̄. p̄. elenē.
Fallacia q̄nqz sit ex voce q̄nqz ex re. Uñ est fallacia in di-
ctione et extra dictionē. Et sic fides aliq̄n corrumpit̄ p̄ ali-
quas voces iordinate sicut dicit Hierony. q̄ ex verbis i-
ordinate platis sit heresis. Et iō dicit. Prophanas etc. Qz
nō velle audire aliqd̄ noui est oblatrare cōtra consuetudi-
nes. S̄z noua p̄phana nō sunt audiēda. S̄z p̄phana noui-
tas est quādo inducūt aliqd̄ cōtra fidē. Et dicit nouum ad
id quod est antiquū. Hoc fecit nestorius quando dixit de
v̄gine maria chzistotochos: vt iferret q̄ nō eēt mater dei.
Et iō sancti patres in ephesino cōcilio instituerūt q̄ dicere
tur theotochos. 2. Thi. p̄. Formā habēs sanoz verboz q̄
a me audisti in fide et dilectiōe in x̄po iesu. Et cap. 2. Pro-
phana et vaniloquia deuota etc. Quādoqz vero corrumpit̄
per rōnes reales et sophisticas. Et istud vitādū est. Et di-
cit. Per oppositiones scie falsi nominis. qz nō est vera scia
sed apparēs. Scia enim f̄m p̄p̄riam rōnez non est nisi ve-
roz. Impossibile autē est q̄ verū sit verū cōtrarium: licet
quādoqz duo falsa sint sibi cōtraria: et ideo impossibile est
q̄ illud quod repugnat veritati diuine que est summa ve-
ritas sit verū. Col. 2. Videte ne quis vos decipiat p̄ phiaz
et inanē fallaciā f̄m traditionē hoium: f̄m elemēta mun-
di et nō f̄z x̄pm etc. Promittētes. i. dicētes se habere. Jere.
10. Stultus factus est ois homo a scia sua. Que nō est dei.
qz qui loquit̄ mēdacium ex p̄p̄riis loquit̄. Jo. 8. Jere. 2. Si
ly memphicos et taphnicos cōstuprauerūt te vsqz ad verti-
cē etc. Esa. 47. Sapia tua et scia tua hec decepit te etc. Bra-
tia dei tecum. Amen.

(Explicit p̄funda et subtilis explanatio mirifici doctoris
sanctissimi thome aquinatis ordinis fratrum predicatorum su-
per p̄ma eplā gloriofi gentiū apl̄i pauli ad thimotheuz.

(Incipit deuotissima expositio eiusdem angelici doctoris
gloriofi thome aquinensis ordinis fratrum predicatorum sup-
scda eplā eiusdem scissimi pauli gētiū apl̄i ad thimotheuz.

Nocte et die estu v̄rebar et
gelu etc. Genesis. 31. Verba sunt Jacob ostē-
dentis et cōmēdantis curam pastoralem ac
pastorale officium. In q̄bus circa hoc offi-
cia ponunt̄ scz assiduitas: patientia sollici-
tudo. Primuz est: qz sine ihermissione debz
curam gregis gerere. Unde dicit. Nocte et die. Nocte orā-
do: die erudiēdo. Esa. 21. Sup̄ speculaz dñi ego sum stans
ingiter per diem: et sup̄ custodiā ego sum stans totis nocti-
bus. Uel per diem. i. tempore p̄speritatis: et per noctem. i.
tempore aduersitatis. In quibus prelatuz debz respicere